Olof Anton Arcadius Rydeberg

Slättlands-Sånger af R—G

G. H. Jægers förlag. Köpenhamn. 1844.

Information om upphovsrätt för detta verk, samt upplysningar om ur vilket bibliotek eller ur vilken samling det avfotograferade exemplaret är hämtat, finns hos Litteraturbanken:
https://lb.se/författare/RydebergOAA/titlar/Slättlandssånger/faksimil?om-boken

Hämtad från Litteraturbanken.se:
https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb1025840-faksimil

Upsala Univ. Bibliotek

Su. avd.
Su. liter.
Diktar.

Blättlands-Sånger

AF

R—G.

[O. A. R. Rydeberg]

"Wie Thränen die da plötzlich kommen
So kommen plötzlich auch die Lieder."
H. Heine.

KÖPENHAMN,
PÅ G. H. JÆGERS FÖRLAG,
1843.

Lund. Berlingska Boktryckeriet.

Blättlands-Sånger

AF

R—G.

"Wie Thränen die da plötzlich kommen
So kommen plötzlich auch die Lider."
H. Heine.

KÖPENHAMN,
PÅ G. H. JÆGERS
SKANDINAVISKA BOKHANDELS FÖRLAG,
1844.

Lund. Berlingska Boktryckeriet.

Innehåll:

Perlan . . . . . sid. 1.
Den Enda . . . . . » 3.
Ja, klappa hjerta! . . . . . » 7.
Qväll och Gryning . . . . . » 9.
Nyårsafton 1842 . . . . . » 13.
Framför en Madonna . . . . . » 16.
Mördarens Dvala . . . . . » 18.
Broderfrågan . . . . . » 21.
Tasso och Leonora . . . . . » 23.
Vi skiljas åt! . . . . . » 26.
Undine . . . . . » 28.
Vyss! Vyss! . . . . . » 32.
Elfdrottningen . . . . . » 35.
Fiskare-gossen . . . . . » 38.
Till Assar Lindeblad . . . . . » 40.
Hur det mörknar! . . . . . » 44.
Hals-smycket . . . . . » 46.
Blickar inåt . . . . . » 48.
Blickar utåt . . . . . » 52.
Aforismer . . . . . » 56.

Vandring . . . . . sid. 57.
Riddarslaget . . . . . » 59.
Min Dröm . . . . . » 62.

Sonetter.

Till Carl . . . . . » 65.

MINA VÄNNER,

TILLEGNAS DESSA SÅNGER.

Perlan.

Perlan ligger trygg i musslan fastän storm och böljor gå,
Fastän ljus och mörker skifta stilla hvilar hon ändå,
Intet störer hennes slummer, intet hennes ljufva frid;
Må hon djupt i hafvet vaggas tills det gryr en bättre tid.

Ty är skalet en gång brutet, hvad blir sen en perlas lott?
Att i krämarhänder gälla som en handelsvara blott!
Derför, hafvets afgrund, göm du barnet som ditt sköte bar,
Jag vill likna dig och gömma — äfven jag en perla har.

Ljufva minne, sköna perla! det förflutnas mussla skall
Gömma dig på själens botten i dess mörka vågors svall;
Storm och bränningar må rasa, ljus och skuggor skifta
må,
Fridfullt stilla må du hvila sluten i ditt skal ändå.

Den Enda.

Skimrande som morgondaggens droppar,
Fridfullt stilla som i arla timmar
Lugnet hvilar på en fjällsjös vatten,
När en vårdag, ljusblå, molnfri randas,
Likså öfver unga qvinnans hjerta
Oskuld, strålen af allt evigts urljus,
Hvilar innan lidelsen och flärden
Ännu brutit ungdomens förtrollning.
Men bland många qvinnor, som jag kände,
Blott en enda ensam bland dem alla
Minnes jag, som ren sin själ bevarat,
Ren som på mitt hemlands fjällar drifvan,
Dock som Dömen färgrik, hvilken hänger

Öfver Romas verld och Medelhafvet!
När ett barn hon ännu sof i vaggan,
Frida elfvors drottning många nätter
Tankfull satt till första morgonväkten
Lutad öfver barnets stilla slummer,
Såg hur bakom drömmens dunkla förlåt
Minnesbilder från vårt hem der ofvan
Rörde sig i brokigt vackra grupper
Öfver gyllne sanden som är utströdd
Glänsande på barnasjälens circus.
Engång när den oskuldsrena Luna
Länge som en konstrik flitig spindel
Virkat på det nät af ljus och strålar,
Som Allfader bjudit henne spinna
Öfver jorden till ett oskuldstecken,
Låg mer skönt, än eljest, fina väfven
Utbredd skimrande kring äng och vikar;
Och en sakta hviskning genom lunden
Hördes, som när nattens vind ur hvilan
Vaknar upp och lätt i trädens kronor
Andas tills den åter slumrar stilla —
Det var midnattstimmans tysta vingslag.

Drottningen steg upp då ljuden hunno
Hennes öra, vinkade med handen
Sina tärnor att på ängen följa.
Men som vanligt ej den späda foten
Steg till luftig dans på gräsets toppar;
Djupt allvarlig inom systraringen
Trädde hon och tyst i silfvertoner
Sjöng ett qväde ur den gamla Eddan,
Fullt af kraftigt underbara runspråk,
Hörda ej sen forntids gråa timmar. —
På en vink, mot daggbestänkta gräset
Elfvorna sig böjde ned och togo
Varsamt upp en flik af månblå nätet
Som den oskuldsrena Luna virkat
Lik en konstrik spindel och det utbredt
Öfver vikar, sund och fält och gärden
Till ett oskuldstecken från Allfader.
Och så sakta — tystare än fläkten
Från en fjärilsvinge, när han ströfvar
Kring att smeka vårens unga blommor,
Tyst, så tyst att modersörat intet
Varsnade — så lätta voro fjäten

När till barnets vagga hän de trädde,
Bredde stråleslöjans fina väfnad
Öfver lilla engelns stilla slummer.
Och den omger i osynlig finhet
Än den unga qvinnans ljufva väsen
Skimrande som morgondaggens droppar,
Fridfullt stilla som i arla timman
Lugnet hvilar på en fjällsjös vatten
När en vårdag molnfri ljusblå randas.

Ja, klappa hjerta!

Ja, klappa hjerta rastlöst, hvad gör det väl
Om dina slag mig sorgfria stunder ej
Tälja, som en pendel, och ej mig minner
Blott om sällhet, blott om kärlekens lekar.

Vet, sällheten i lifvet en tvilling är
Och njutning heter systren, som smeker jemt,
Försakelse är brodren som lär dig, hjerta,
Blicka upp mot renare, bättre fröjder.

Ja, klappa hjerta rastlöst i smärtans dag!
Men lär dig: hur försaka en sällhet är,
Hur en Gud ej blott i det fagra löjet
Bor, men äfven bor i den tår, som faller!

Qväll och Gryning.

Under en af vårens sköna qvällar
Satt jag drömmande i stilla vaka
I mitt fönster, gömd af unga rosor,
Dem jag vårdat under vintrens dagar.
I kastanjen i min grannes trädgård,
Lekte vinden ljum med lätta vingslag,
Och i skymningen just nyss förklingat,
Bort i fjerran rymd, i vida ringar
Aftonklockans ljud — hvad då jag drömde
Vet jag knapt, kanske med ljuden drogo
Minnestankar bort till kära ställen,
Der i fordna dar jag varit lycklig.
Kanske också själen, i sitt eget

Väsen djupt försjunken, sökte Guden
Som är när oss alltid, allestädes,
Om ock tanken, ofri än, ej mäktat
Lyfta vanans täta Isis-slöja
För att djupt ned i dess öga blicka
Sökande sitt ögas spegelbild.
Så jag satt — då klinga veka toner,
Sprungna fram ur fordna slägters hjertan,
Sjungna nu af ungdomsvarma läppar
Utanför en älskad tärnas fönster —
Underbart! Hur dock det sköna lefver,
Smyckadt med en evig ungdomsfägring,
Midt i ändlighetens heta smältugn.
Sällsamt! Att det eviga gror samman
Med det ändliga; väl stoftet faller,
Men allt evigt, skönt i form och tanke
Faller ej till stoft, det föds ur stoftet
Åter ungt till ständigt ny förklaring,
Till försoning, till ett evigt sannt.
Sköna tanke, att försoning ligger
Oss så nära, är i verkligheten
Och ej som ett dimmigt sjukligt mythos

11

Drar sig undan i ett töcknigt fjerran,
Der sömngångarn i vårt andeväsen,
Känslan, sökt den förr på bråddjups-branten.
Sköna tro, att ej odödligheten
Ligger utom tiden utan mäktig
Bor i tidens barm, och som dess hjerta
Frisk och rastlös ledande dess pulsslag.
Sköna hopp, att i allt evigts kedja
Första länken också är den sista,
Och att vi som uti Gud försvinna,
Ej som endast brustna vattenbläddror
Sjunka i ett djup, kring hvilket hvilan,
Dödens broder, fläktar med sin vinge.
Allt var åter tyst — sig aftonvinden
Satt till hvila i kastanjens krona,
Men med ljusnad blick och ljusnad tanke
Såg jag huru månans blåa dager
Vänligt spelade kring föremålen,
Kände mina rosors ljufva anda —
Och inom mig samma englaröster
Talade, som förr ur ljusa skyar
För de fromma herdarne om natten

Sjöngo sitt halleluja, — och tydligt
Kände jag, att blind jag stått vid vägen
Och att mig försoning varit nära,
Att den med sitt finger öfver mörkret
Sakta strukit, och att fjällen fallit!
Och jag lärde mig, hur det som skönt är
Måste vårdas, om man det vill ega.
Och så tog jag stilla vattenkrukan,
Friskade med rena elementet
Mina kära blommor, dem jag vårdat,
Förr af nyck, ej vetande hvarföre.

Nyårsafton 1842.

Öfver evighetens öppna, vida, bottenlösa graf
Pröfvar djerf en örn sin vinge i azurens blåa haf,
Ljusnad rymd och nattlig afgrund lika höra honom till,
Omotståndlig, snabb som blixten, ilar han dit hän
han vill.

När ur intets dunkla floder ljusets första stråle rann,
Se, då slog sitt klara öga upp mot ljuset äfven han
Med Chaldéens Siare han spejade på stjernans lopp;
Såg Egyptens Pyramider resa sig för sekler opp.

Österlandet, Hellas, Roma, Thule, alla någon gång
Hörde bruset af dess vingslag likt en verlds marseljersång,
Och de sprungo upp till handling, grepo svärd och sköld och lans,
Lekte sina bardalekar, blödde för sin seger-krans.

Genom blodregn, genom lågor, så den örnens bana går,
Och likväl blir vingen fläcklös, i sitt elddop glans den får,
Utan att med ögat blinka ser han folkens strid och fall,
Ty han vet att något högre sig ur gruset resa skall.

Hvad är Verldshistorien annat än en Jette-Mausolèe,
I hvars höga pelargångar fordna tiders lik vi se,
Stora bragder fläkta mot oss väl som segerfanor der,
Men *Tidsandan* i sitt sköte deras andeväsen bär.

Hell Tidsanda! Hell dig! Hell dig! du den starke örnen är,
Ur förgängelse och spillror menskligheten sak du bär,
Fjädrarne i dina vingar äro tusende af år,
På ditt segertåg kring verlden, städse än du nya får.

Och din kraft med vingen vexer, throner störta vid
dess slag,
Bort du jagar nattens töcken, randar folkens frihetsdag,
Lyfter kraftig menskoanden ur förtryckets djupa dy,
Löftet genom dig fullbordas om en jord och himmel
ny.

Derför intet år från jorden som en mördare har gått,
Om för menskligheten sak vi verkat, önskat, hoppats
blott,
Men vår sjelfviskhet, vår svaghet mörda hvarje högre
hopp,
Hvarje sträfvan som oss borde lyfta till det bättre opp.

Framför en Madonna.

af Carlo Dolce.

Bed för mig tillbedjansvärda,
Rena, heliga Guds moder,
Att jag må med allvar strida
För det sköna, sanna, goda!

Bed, att då jag lik Stefanus
Stenas utaf maktens pöbel
Att jag tålig, lugn må lida
För det sköna, sanna, goda!

Bed, att mig i stridens stunder
Öppnas må en kärlekshimmel,
Från två ögon lika dina,
O, Sanctissima Madonna!

Mördarens Dvala.

(Chor af mörkrets andar.)

Qvalen domnat, själens skuggspel vikit,
Brottbefläckad man haf ro en stund!
Lyckan som du sökte har dig svikit;
Lyckan, trifves ej i blodig grund.
Skalet fann du, kärnan den var borta,
Slumra mask! Ej lång blir ögats blund,
Vet, att hvilans stunder äro korta
För en själ, som tillhör vårt förbund.

Slumra mask! Blott en sekund du njute
Fridens, sjelfförgätenhetens minsta grand!
Mördare, sekunden snart är ute,
Hetare blir sedan flammans brand;
Har du lärt hur ljuft det är att glömma,
Lärt hur svalt det är i Dvalas famn;
Då du dina minnens dräggmå tömma,
Hämnden väcka dig med offrets namn.

Cain! hvar är den broder du har slagit!
Lugnt han sofver under grafvens mull;
Men din frid han med i jorden tagit, —
Köp den om du kan med allt ditt gull!
Minnet evigt skall din själ tillhöra,
Mordets stund din själ blir evigt när';
Ty ett dåd kan Gud ej ogjordt göra;
Dåd, som ditt, sjelf straffet i sig bär!

(Chor af fridens andar.)

Hvila drömfritt, arma, qvalda sinne!
Hvila dig, Guds nåd har intet slut!
Dvala, hölj du mordets röda minne
Med ditt dok ibland, tills gräfde ut
Af den heta ångrens naglar blifvit
Blodets runor djupt ur själens grund,
Arme! nåden dig har dvalan gifvit,
Att ditt hjerta hvila må en stund.

Hvila! Hvila! arma, qvalda sinne,
Dina nätters fasor, dagars bön,
Vägas i rättfärdighetens minne
Mot din synd, och mot dess bittra lön;
Djupt i straffet ligger din försoning,
En försoning, som den rätta är,
Men en taggfri, vekligt blid förskoning
Afvog sköld mot andens rening bär.

Broderfråga.

Fordomtimas saga,
Helga skrifter, klaga,
Hur i tidens fagra morgonstund,
När i barndoms skrud stod jordens rund,
Att ett ord vi misste,
Ingen sen det visste.

Broder, du som slutat,
Som ditt hufvud lutat
Ned till ro, jag kallar dig, gif svar:
Hvad i dödens grad du funnit har?
Gif mig mästarordet,
Som är tappadt vordet.

Du mig icke svarar,
Döden väl förvarar
Mästargradens sköna hemlighet!
Döden bigtar icke hvad den vet,
Hvad vi ana här!
Blir först visshet der.

Tasso och Leonora.

Tasso.

O Leonora! tänk om så det varit,
Att du och jag på hvar sitt stjerneklot
Med blixtens fart i skilda rymder farit,
Tror du ej banorna då böjts emot
Hvarann', och kloten sökt hvarandras möte,
Af vår förvantskap dragna ur sin stråt,
Tills Tassos stjerna Leonoras slöte
Till trofast barm, för att ej skiljas åt?

Leonora.

Du svärmar, min Torquato! vänligt brinna
Din kärleks och din skaldeandas glöd.
Tag på din himmelsfärd mig med, vi hinna
Om ock för blott en stund ett land, der död
Ej hotar kärleken, — det land jag menar,
Der sångaren en konungs like är,
Der bördens tvång mig ej som här förmenar
Att följa hjertats varmaste begär.

Tasso.

Tänk Leonora! när då verldsbålsflamman
Med brak sig tändt blott för vår kärleks skull;
Och då all verldens troner störtat samman,
Och glöden nedsmält furstekronors gull;
Då skulle du och jag hvarandra famnat,
I segrens stund uppå vår kärleks bål,
Och som två rena offerlågor hamnat,
Vid kärlekens och sångens sköna mål.

Leonora.

Torquato! om du jorden kan förstöra
Med tankens ljungeld och med hjertats brand,
Så gör det! — endast då jag får tillhöra
Dig ensam, fri från hvarje jordiskt band; —
Får bort med dig liksom en en svanbrud gunga
På evighetens djupa, klara ström,
Får höra dig ur stoft-fri känsla sjunga
Om Leonora, om vår kärleks dröm.

Vi skiljas åt!

Ljus som en sabbaths morgon, som en rosig sky
när dag vi fly;
Så vandrar du i frid och skimmer på din stråt;
Vi skiljas åt!

Ljus som en ljungeld, tändande i molnig qväll
Ett stilla tjäll;
Så jag, lik mordbrand lysande min egen stråt;
Vi skiljas åt!

När qvällens första stjerna bakom guldklar sky
sig tänder ny;
Då födas själar lika din, till solljus stråt;
Vi skiljas åt!

Hvar gång som nattlig sky af blixtens stråle glöds,
En själ då föds;
Lik min, för synd, för evig död, för törnig stråt;
Vi skiljas åt!

Farväl! må hjertats ångestskri i rymden dö,
Du frida mö!
Väl dig, att sist på dödens som på lifvets stråt
Vi skiljas åt!

Undine.

Öfver flodens mörka bana
Glittra månans silfverstrimmor,
Och liksom en andes suckar
Höres böljans plask mot stranden.

Högst på berget borgruinen,
Dyster som en jettevålnad,
Står och stirrar ned i djupet;
Ligger der din frid begrafven?!

Men en en röst förnims ur floden,
Smältande i veka tonfall,
Ljufva som då vindfläkt spelar
Mellan Neckens harposträngar.

"Stackars främling der på stranden,
Hvarför sitter du så ensam,
Hvarför äro dina kinder,
Blekare än träskens töcken?

Sörjer du en trolös tärna,
Som din trogna kärlek gäckat;
Sörjer du försvunnen lycka,
Blef dig guldets glans bedräglig?

O! så kom i mina armar,
Trogen skall Undina vara —
I min faders borg på djupet
Skimra guld och ädla stenar.

Ej jag skall i yra dansar
Tanklös leka mer vid stranden,
Efter dig jag vill mig böja,
Sitta stilla vid din sida.

Jag vill sjunga dina sorger
Till en djup, en evig hvila;
Gif mig blott som lön ditt hjerta,
Gif din själ mig genom kärlek!

Jag har efter själen längtat
Länge, gråtit tusen gånger,
Att den rika flodens dotter
Dock en själ ej skulle ega."

"Kärlek kan jag ingen gifva,
Engång blott kan hjertat älska,"
Mannen sade, "blott min smärta
Är hvad jag har qvar på jorden."

Åter späda stämman höres
Ur den dunkla strömmens sköte
Bruten utaf djupa suckar,
Som en afskedssång på vattnet:

"Kan du mig ej kärleks fröjder
Gifva — gif mig blott dess smärta;
Också själen bor i smärtan,
Renad af dess glöd och tårar."

Vyss! Vyss!

Sof, Skandien, sof! Låt tidens vilda tummel
Din sömn ej störa! Du har ära nog,
Du tviflarn visa kan till dina kummel,
Kan visa hjeltesvärd dem odlarns plog
Än ofta ur din jord drar fram i dagen.
J frihetssvärmare, som ständigt klagen,
På lagerkransar Skandien sofver ju,
Ett sekel minst det slumra bör ännu!

Väl är det sannt, att österut en jette
Lik Boasormen lurar ondskefull,
Välan, mot den en digtarhär vi sätte,
Ett härligt värn är lyra-strängens gull;
I värsta fall kan nordens blida qvinna
Slå fiender så väl som flitigt spinna.
På lagerkransar Skandien sofver ju,
Ett sekel minst det slumra bör ännu!

Ett cour d'amour må vi i Skandien bygga,
Med herdepipa, mandolin i hand,
På fjellomslutna majfält svärma trygga,
Vår lilje-hy mot vind och solens brand
Med bandprydd schäfer-stråhatt sorgsamt skydda,
Vårt härskri bli: "ett hjerta och en hydda!"
På lagerkransar Skandien sofver ju,
Ett sekel minst det slumra bör ännu!

Vyss! Vyss! o Skandia, du ej fullt har hvilat,
På en paradplats är ju spelrum nog
För hjeltekraft, som förr orkanlikt ilat
Kring verlden, och som helst sitt läger slog
Upp på den valplats, som med blod den fuktat,
Med hjertblod af de fiender den tuktat.
På lagerkransar Skandien sofver ju,
Ett sekel minst det slumra bör ännu!

Elfdrottningen.

Lilla hexa, hur du mig kan gäcka,
Vara nära och så fjerran dock!
Kände jag ej ofta hur din lock
Endast för att hjertats uppror väcka
Smekande berörde lätt min kind,
Fladdrande i tidig morgonvind.

När igenom trädens kronor strålar
Af den sol som går åt vesterled
Skjuta lekande och glada ned
I min kammar, hvem är det som målar
Då din dyra bild, men hvar minut
Åter plånar den behändigt ut.

När på ängen falla daggens droppar
Och deröfver dunklet drar sin väf
Och när Necken slår bland flodens säf
Då du dansar glad på gräsets toppar,
Och jag står dig nära, väl dig ser
Vill dig famna — men du flyr och ler!

Hvarför flyr du? anar ej ditt sinne,
Att ur kärleks dop först lifvet går
Med en helgongloria kring sitt hår,
Med en balsam för hvart bittert minne,
Med ett skönare, ett bättre hopp,
Blickande mot högre fröjder opp?

Hulda drömbild, väfd af ljus och strålar
Brutna emot fantasiens grund,
Stanna qvar! låt mig dig se en stund
Hur i elementets glans du strålar;
Sagans ljufvaste och skönsta bild,
Blif ej ständigt från mitt öga skild!

Ack, du flyr i barnslig, nyckfull yra,
Svinner bort som lätta skyen går,
Ensam jag med famnen utsträckt står,
Vet ej hvart jag stegen hän skall styra,
För att finna hvad jag länge sökt,
Som mig gäckat och min längtan ökt.

Men af sirliga, af sköna ringar,
Som din fot på daggens matta skref,
En och annan dock mitt byte blef;
Och när sedan digtarlyran klingar,
Danar den melodiskt om i sång
Hvad du gaf åt mig som bild engång.

Fiskare-gossen.

Tralla-la-la
Gårdar och gods äro bra nog att ha,
Mer värdt är ett hjerta som spritter
Af fröjd, då i båten jag sitter
Och blickar utåt
De vaggande böljornas stråt.

Tralla-la-la
Prästernas lärdom är bra nog att ha,
Mer värdt är ett hjerta som spritter
När man ser hur solskenets glitter
Klart gnistrar utåt
De vaggande böljornas stråt.

Tralla-la-la
Flickornas hjertan ä' bra nog att ha,
Mer värdt är ett hjerta som spritter
Af mod, när störtsjön slår bitter,
Hän öfver min båt
På vaggande böljornas stråt.

Tralla-la-la
Att dö i sin säng kan nog vara bra,
Jag dör der jag lefvat och gitter
Ej lefva den dag jag ej sitter
Som nu i min båt,
På vaggande böljornas stråt.

Till Assar Lindeblad.

(I anledning af hans verser vid A. O. Lindfors's Monument, hvari förekommer följande:
— — "den unga tiden sjunker hop
Uti sin flärd och sina dagbladsrop.")

Säg Sångare! hvad har du väl mot tiden!
Säg har den djerfve med ovarsam hand,
Som blifvit tung af vapnens bruk i striden
För evighetens sak, ur gyllne sand
Utplånat några sirliga copior,
Som du af toma idealer gjort?
Kanske den gäckat *jagets* profetior,
Nedbrutit luftslott, byggde upp i stort?

Säg Sångare! hvad har du väl mot tiden?
Säg har den slumrat på sin riddarvakt?
Har den kanhända, bettlande om friden,
Det sannas sak för våldets fötter lagt?
Såg du den lismande i hofvens salar
Djupt ryggböjd kyssa maktens mantelfåll?
Är den en gäck som endast vanvett talar
Och häfderna ett dårhusprotokoll?

Säg Sångare! har du väl det mot tiden
Att den har trampat sina barnskor ut,
Att den på tankens stråt är framåt skriden,
Att den på dockor tröttnat upp till slut,
Att den som judarne ej sin Messias
På korset naglar? eller ock kanske
Det derför är som nu mot tiden skrias
Att den Sankt Petri stol ej skatt vill ge?

O Sångare! ditt bröst också för tiden
Engång var varmt, säg var det icke så?
Är eldens dag alltren för dig förliden,
Kan du för minnen blott din lyra slå?
Är lukten ifrån fordna tiders grafvar
Dig mer än framtidsfläktens smekning kär,
Ringaktar frihet du för Romas slafvar,
Säg då, hvem skref för dig din missionär?

O Sångare! om du blott uti tiden
Ett narrspel sett, en ömklig Pollchinell,
Så är det du, i fördoms fjettrar smiden,
Som ej vill se. På andens Thabor ställ
Dig hän, och klarare skall bli ditt öga
Och dimman svinna, som deröfver låg;
Hvad sen du ser i prakt nog viker föga
För hvad Elias från sitt Carmel såg.

Nej Sångare! låt tiden okränkt vara,
Lär dig att se Guds starka hand i den,
Låt bli att qvida! pjunkig dröm låt fara!
I tro och strid skönt gror försoningen.
Ej tradition går upp mot verkligheten,
Och skön är verlden, byggd på Romas grus,
När tiders slagg har fallit, evigheten
Ur hvarje tid står qvar i segerljus!

Hur det mörknar!

Hur det mörknar! kort var lifvets ljusning,
Kort, men som en Majdagsmorgon skön;
Glädjens porlor gåfvo lätt berusning,
Blå log himlen, jorden var så grön.

Hur det mörknar! Men i skymningsstunden
Ligger dock ett eget mildt behag,
Vemod, som en näktergal i lunden,
Låter tona sina ljufva slag.

Hur det mörknar! men i nattens timma
Vill jag icke släppa dig, o hopp!
Bakom nattlig sky än stjernor glimma,
Natten är blott dagens slutna knopp.

Hals-smycket.

(Enligt egarinnans utsago föreställande en Korp.)

Odens korpar flögo ut kring jorden,
Kommo åter sen med visdoms-orden,
Som de samlat på den långa färd;
Men hur långt de visa fåglar hunno,
De dock ingen plats för hvila funno
Lika skön som din och afundsvärd.

Munins ättling, säg hvad hör du lille
Der du gungar, der min aning ville,
Hvila sina tysta vingars par
En minut — för att af Hilma lära
Sinnets renhet, oskulds gudalära,
Som i hennes barm sin kyrka har.

Lille spejare, säg ut, låt höra
Hvilka herrligheter som ditt öra
Stulit vid ett hjertas tempelhärd?
Spillda äro ord och här fåfänga!
Som spion dig Hilma låtit hänga
Vid sin barm. — Hvad du är afundsvärd!

Blickar inåt.

I.

Rundt i min hjerna,
Djupt i mitt hjerta
Rör sig en svartalfs lik, underlig slägt,
Drömmar och aning
Tvifvel och smärta
Heta de. Mörk är som natt deras drägt.
Stundom ett ljusklädt minne från en bättre tid
Syns i den mörka kretsen — men då blir det strid.

Hotfull som stormen
Dvergskaran gnisslar,
Tål ej att ljusning i dunklet skall gry,
Hotfulla blickar,
Svingade gisslar
Tvinga det älskliga minnet att fly.
"Vill du se minnen, nå välan, — så håna de —
Nog har du minnen svartare än vi kanske!"

Nåd för min hjerna,
Nåd för mitt hjerta
Tigger förgäfves min lidande själ;
Drömmar och aning,
Tvifvel och smärta
Rastlöst mig jaga i mörkret likväl,
Och när som ljungelden hemsk genom skyn syns slå
Svindlande tron och hopp ses vid en afgrund stå.

II.

Tung ibland en dimma hänger
Öfver sinnet, dofhet tränger
Genom hvarje fiber då,
Blicken inåtvänd blott faller
Uppå stängda fängselgaller,
På en himmel molnigt grå.

Ofta går jag töcken-leden,
Tröttad utan mål på heden,
Utan frid och utan Gud,
Får ej glömma, bör ej minnas,
Flygande blott för att hinnas
Af en tomhet, ändlöst vid.

Inom denna tomhets trollring
Skimrar ingen vänlig hägring,
Höres ej den andesång,
Som i toner, glada, klara,
Eller klagande, tycks fara
Genom själen mången gång.

Ej jag fasar så för natten,
Ur hvars mörka floders vatten
Ljuset skönt kan höja sig,
Som för ändlöst, grått jockt töcken,
I hvars hemska, öde öken,
Hopplösheten går sin stig.

Blickar utåt.

I.

Utanför mitt fönster den klara insjön
Breder ut sin stålblåa jettespegel,
Himmelshöga furor med dunkla kronor
Utgöra ramen.

Stilla majqväll rosiga kinder lutar
Öfver glaset, som troget den sköna engelns
Afskedsblickar, talande ljus och klarhet,
Sprider kring nejden.

O hur stilla, hur fridsamt jag hänryckt höjer
Genomlugnad hjertat i bön till Honom,
Fadren, Skaparn, Mästarn, all evig skönhets
Flödande källa.

Mig beskärde han dagar i töcken höljda,
Sorgens dagar — dock var hans hand mig nära,
Ty han unnade mig i jordisk skönhet
Varsna sitt väsen.

II.

Bister slungar bränningen skum mot stranden,
Ryter högt som Nubiska öknens konung,
När ur glödande gapet fraggan dryper
Ned öfver sanden.

Nordanstormen rasar på nattens vingar
Öfver djupet, hvars doldaste hålor qvida.
Ute midt bland vågornas vilda dödsdans
Seglaren kämpar.

Herre! Herre! se till de armes strider!
Så i stilla andakt mitt hjerta suckar,
Vågen, som från stranden tillbaka rullar,
Suckar till gensvar.

Morgonsolen dyker ur vattnen åter,
Fäster guld-diadem kring vågens tinning,
Gjuter hopp i bäfvande menskohjertan;
Mäktig är Herran!

Aforismer.

I.

Rörd af nattvindens flägt ju vattnets dallrande yta
Blott en förvirrad bild ger dig af himmelens bloss;
Så när själen upprörs af lidelsers stormande siroc
Speglar den endast ingen — spillror af oskuld och Gud.

II.

Stundom den oinvigde kan tro att skalden får doppa
Penseln, den skapande, gladt endast i blomdoft och ljus;
Ack, men den arme så lätt ej diktens gudaförmåga
Ernår, och hjertblod kanske oftast ger penseln sin färg.

III.

Himlen med stjernor beströdd jag hänryckt alltid mig tänkte,
Som Guds omätliga själ fullsatt med tankar af ljus.

Vandring.

Dagens afskedssuckar smyga sakta
Öfver fälten, dröja hos hvar blomma,
Dröja än sen redan bort om bergen
Lik en skön förhoppning solen sjunkit
Och vid vestra himlaranden lämnat
Efter sig blott purpurröda skyar,
Lika evigt flydda fröjders minnen,
Dessa ärr, som qvar i själen stanna
Efter sår som blödt men sen grott samman.
Skymningen med genomskinligt dunkla
Vingar och med mjuka glesa skuggor
Sjunker ned — ett förebud för natten —
Flägtar svalka in i vårens hjerta.

Öfver bergens hjessor klart en stjerna
Ned till mig som en förklarad ande
Blickar — och med stjernans milda strålar
Tränger sig till hjertats djup en längtan,
Som med sällspordt, vänligt tvång mig drifver
Under himlen ut — i sofgemaket
Der en blomsterverld nu stilla drömmer.
Och jag går, men sjelf mitt mål ej känner,
Förr'n till sist jag vid en liten jordhög
Stannar, ser mig om, och rörd mig finner
Stå i kretsen utaf gamla vänner,
Lindarne, som rundt om kyrkogården
Hägna våra hädangångnas hvila.
Sakta tillrar ned en tår på kinden
Och med stilla fromhet knä jag böjer
På den gröna, anspråkslösa torfvan.
Tillfredsställd är hjertats milda maning,
Här är målet för min längtans vallfart,
Här är grafven — der min moder sofver.

Riddarslaget.

Raskt, min springare, du med pilsnabb hof!
Öfver fälten låna dig stormens vingar!
Förr du skyggade ej för ett vådligt prof,
Muntert ännu du gnäggar, ditt hofslag klingar,
Raskt framåt då, våga ett mästarsprång,
Nu det gäller — spring öfver smärtan engång!

Se dig före! min smärta är ingen dverg,
Himmelshög och hotfull den står på vägen,
Vildsint och jettestark staplar den berg på berg,
Som Titanerna fordom, och vill förvägen
Storma himlen; den gnisslande tänder skär;
Se dig före — min smärta en jette är!

Stilla dock! — — Lika litet det båtar mig
Jaga undan sorgen och glädjen jaga,
Den ene följer, den andre flyr min stig,
Nå välan — det båtar ej heller klaga;
Hitåt smärta! din rostade glafven drag
Jag är redo — — gif mig ditt riddarslag!

Rista skoningslöst, djupt på mitt hjertas grund
Blodröda riddarkorset! ju mer det svider
Skall min ande jubla, ty fridens stund
Nalkas då till slut min riddarvakt lider;
Troget jag svara skall på ditt ledningsrop,
Ty jag bäfvar ej fegt för ditt bittra dop.

Du nalkas, herrskarinna! din andedrägt
Blåser het kring mitt hjerta och kring min tinning;
Väfd af lågor är din stormästardrägt,
Hög, allvarlig du bjuder ej guld som vinning,
Men till rening, till strid för en högre stig
Du inviger en själ som ej rädes dig.

Hemåt går nu vår färd, min springare god!
Gläd dig, ty en nykläckt riddare sitter
I din sadel. I bröstet bor stilla mod
Fast *utanpå* någon stjernas glitter
Skänkt af furste-händer jag icke bär,
Jag af smärtan till riddersman slagen är.

Min Dröm.

af H. Heine.

Jag drömt en gång i kärleks fantasier
Om blonda lockar, myrthen och reseda,
Om ljufva läppar, bittra ord som svida,
Om dyster sång på dystra melodier.

Men drömmarne förbleknat, sönderflutit,
Försvunnen är min kära drömgestalt,
Hvad nu är mitt af hvad jag egt, af allt,
Är hvad i sångens veka form jag gjutit.

Än är du min, o sång, förklinga nu!
Och sök min drömbild, längesen försvunnen,
Kyss den från mig då den är en gång funnen,
Gif luftig skugga luftig helsning du!

SONETTER.

I.

Till Carl.

Väl är det sannt: en hvar sin ban' skall bryta,
Skall efter egna idealer jaga,
Skall ned med egen hand sin himmel draga,
Skall som en flod i egna bäddar flyta.

Väl är det sannt: att vänskap, som vi knyta,
Får själens egen prägel ej förtaga,
Får ej dess kärnas inre fibrer gnaga,
Sitt *jag,* mot andras, ingen må förbyta.

Och dock, — hvarföre skulle jag det dölja? —
Har *du* min andes stråt sin riktning gifvit,
Mig tydt den högre lag jag trygg vill följa.

Mitt inres babelstorn i grund du rifvit,
Till slummer lullat mången stormig bölja,
Som tankens farkost bort mot klippskär drifvit.

II.

Ej någon jordens kung min afund väcker,
Men väl martyren, kring hvars tinning vrider
Sig törnekronan, då han mäktig strider
För menskorätt, och våldets nacke knäcker.

När händerna åt bojan glad han sträcker
Då lägges frihetsfrö för bättre tider;
Ty friheten af bojans länkar smider
En gång de svärd, den sina kämpar räcker.

När hat och lögn sig fast vid honom haka,
Som vid Herakles "svekets mantel grodde,"
Hvad gifver han? hvad får han då tillbaka?

Han offrar yttre lugn för hvad han trodde,
Och får igen hvad ingen makt kan skaka,
Det lugn som i det sannas schackter bodde.

III.

Med lyckan bort sig mången från mig vände
Och mången fordom öppen dörr blef sluten,
Den eld, jag trott ur vänners hjertan bruten,
Var irrsken mest, som träsklik luftkrets tände.

Sen mot hvad lumpet är jag bågen spände,
Sen jag på fräckhets hufvud oförtruten
Slog ned med handen till en klubba knuten,
Allt mer och mera få sen dess mig kände.

Mig är det rätt — jag mig af hjertat gläder,
Att stormen, som hän öfver mig har dragit,
Från kärnan agnar skiljt likt himlens väder.

Er eger jag dock — Er som mildt upptagit
De gamles tro: att helgelse inträder
Uti det hus som Zeus med blixten slagit.

IV.

Ur trädens kronor i den djupa skogen
En sorgsen stämma kommer och försvinner,
Om kärleks suckar den så smärtsamt minner,
Om kärlek, som förlorad vän blef trogen.

J, stämmans brutna ljud, er sammanfogen
Till melodi, som hvarje vinkel hinner
I hjertats djup, der hvarje fiber brinner
Då det förnimmer suckarne ur skogen.

Ja, hjertat brinner — ty hvad då vi höra
Är Sveas tysta, brutna moders-stämma,
Som vindens vingar bort till *Aura* föra.

Du röst, ljud ej så vek, låt dig ej hämma,
Sjung stormen lik, sjung som när åskor köra!
Bjud till, att Sveas barn ur dvalan väcka!

V.

Hvar finnes frid? Hvar har man den att söka?
Bor den på höjderna der makten blänker?
Månn' kungapurpurn denna gåfva skänker?
Nej, frid bor ej der trälar ryggen kröka!

Bor den der gnidare sitt guld föröka?
Der på monstransen hycklarn tårar stänker?
Bor den der veklingen på njutning tänker?
Nej, friden bor der henne minst vi söka.

Den innebor i våra mödors minne,
I ädel tanke och i andens strider
Mot högställdt våld och lågställdt pöbelsinne;

Och frid får endast den som icke lider
En frid den vi med guld och skrymtan vinne,
Den frid, som lik en orm till hjertat glider.

VI.

Vesuv, du Ætnas broder, ha då åren
Ej mäktat lugna barmens vilda strider?
Är det vid minnen som ditt inre lider,
Har du ej än lagt hjertats hopp på båren?

Din dystra panna bär ju troget spåren
Af sorger sedan längst försvunna tider,
Och då din blick mot Ischias stränder skrider
Din suck förbränner blommorna och våren.

Dig och din brud åtskilde hafvets vågor,
Som sig mot hennes barm melodiskt bryta
Och hviska till den sköna ömma frågor.

Men när hon genom natten hör dig ryta,
Då tror och hoppas hon att dina lågor
Till slut engång skall edra fängsel bryta.

VII.

Häntrollad som en hägring Ischia flyter
På medelhafvets dunkelblåa spegel;
Som guld af elden smält uti en degel,
Så solens glöd mot golfens glas sig bryter.

Vid stranden fiskaren på nätet knyter,
I fjerran glänsa skeppens hvita segel,
Tunn ringlar röken ur vulkanens kägel
Och lätta skyn alltjemt gestalt förbyter.

Gån J som dufvopost, J luftens svanor,
J skyar, fören J väl trohetseder
Från bruden hän till bundne jettens hjerta?

Nu stilla blott han suckar, åt hans smärta
Visst edert budskap lindring ömt bereder,
Så gån i frid då edra tysta banor!

VIII.

Hvems är den grafven, som du så omsluter
Med galler utaf hamradt jern? Hvem drömmer
Här under mullen? Säg hvad grafven gömmer,
Som ömhet i ditt hårda sinne gjuter?

Hvad grubblar du, när icke blott minuter,
Men timmar, dagar du vid grafven glömmer
Allt utomkring? En bitter kalk du tömmer,
Ty skälfvande sig läpp mot läpp ju sluter.

En moder sofver här! och sonen dröjer
Som skildtvakt vid dess urna, kan ej lida
Att trälars fot ett strå på grafven böjer.

Här tänker han: det kan ej evigt bida
Tills frihet sitt banér kring jorden höjer —
Då må den grafvens värn till vapen smida.

IX.

Som medarfvinge i din faders ära
Tog Svea dig, Christina, till sin sida
Och blödde villigt, visste tåligt lida,
Att ärfda kronans frejd ur stoftet bära.

Vanbördiga! du svek den sak och lära,
Som skapte hjeltar mot en verld att strida;
Dig munklist fick ur handen spiran vrida
Och pligtens band med svekets stål afskära.

Med afsky häfden längesen uppskrifvit
Hur Monaldeschis mord du bjuda torde,
Hur du din qvinlighet sin dödsstöt gifvit;

Och dock, Christina, den min mening sporde
Jag ville svara: allt är dig tillgifvit,
Ty du din skräddare till ädling gjorde!

X.

Låt makten vredgas, jag kan dock ej sälja
För hennes gunst den tro, som hos mig glöder
Att folken, trampade i norr och söder,
Stå upp till slut, och kamp, ej bojor välja.

Ren flyga härbud kring som högt förtälja
Förlorad frihets saga. Tiden föder
Sig åter ny. Förtryckets dämon blöder
Ur banesår — dess stunder kan man tälja.

Bort, usla hvila! Snart på bergen brinna
Signalerna, att stridens stund är inne —
Det sannas sak må oss i rustning finna.

Bort, usla hvila! Frihet i ett sinne
Ej trifves rätt med dig! I stormen vinna
Vi först en framtid — och ett fläckfritt minne.

XI.

Hur skönt på fälten daggens droppar glimma!
Gick här en storsint konung fram i natten,
Och strödde ut demanters klara vatten
Som pant att från hans syn flytt villors dimma?

Är denna glans en framtids morgonstrimma,
Slet ädelstenar han från furstehatten,
Vrok han med folkets nöd betalda skatten
Från sig med ånger här i nattens timma?

Ack digtare! när upphör du att drömma?
"En kung strött ut demanter!" Du dig dårar,
Vet, kunga-sed är folkens fickor tömma.

Nej, skimret som du ser är armods tårar,
Svettdroppar, som från dagakarlen strömmar
Ned från den panna som bekymret fårar.

XII.

Det folk jag ömkar, som ännʼ luftslott bygger
På lömska furstelöften, furste-eder,
Som då dess frihet man till slagtbänk leder
I veksint, skändlig hvila nedsänkt ligger.

Det folk jag ömkar, som tillbaka skygger
För stålets glans, som ej för egen heder
Tör svärdet draga, ordna sina leder,
Som nåd i stoftet af despoter tigger.

Sålänge nåd vi tigga, luntor skrifva
Om friheten, och bort från handling ledas;
Så länge må vi också slafvar blifva!

Så länge maktens högdjur ännu fredas
Och få ostraffade sitt ofog drifva;
Af nådens sol skall frihets vingar svedas!

Rydeberg. Slätlands-Sånger. Lund 1843.

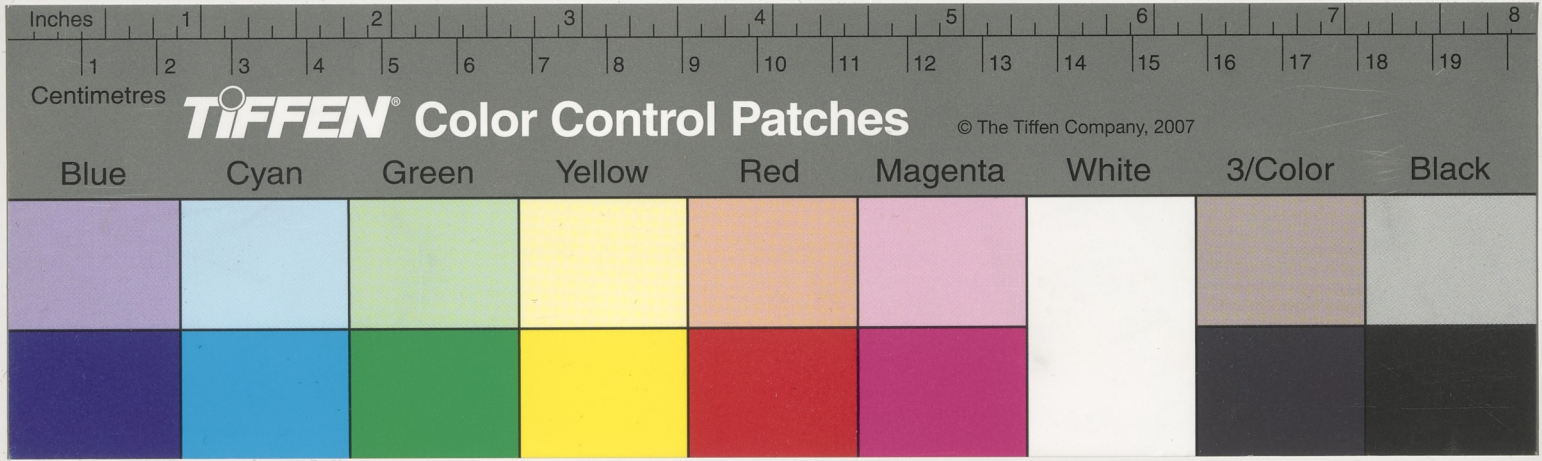
Inches
1
2
3
4
5
6
7
8
Centimetres
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
TIFFEN® Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black